

Gods Naam in het boek Esther

door Hans van de Lagemaat

Kleine gebeurtenissen kunnen grote gevolgen hebben. Dat herkent ieder opmerkzaam mens in eigen leven. Als ik niet...., dan.... of als .... niet, dan... en vul de rest zelf maar in.

We zien het ook in de Schrift. Neem het leven van Jozef. Zijn broers waren vast van plan om hem te doden. En dan zien zij een karavaan voorbij trekken. En onder het mom van “zo hebben wij er nog voordeel aan ook” verkopen zij hem naar Egypte. Het voorbij trekken van een karavaan. Inderdaad een kleine gebeurtenis. Maar wat een grote gevolgen! Dit was Gods middel om een groot volk in het leven te behouden. (Gen. 37:26,27; 50:20).

Een ander voorbeeld. Een klein meisje uit het volk van Israël in dienst van Naäman, de trotse, maar melaatse Syriër. Het meisje was door de benden Syriërs gevangen genomen en een slavinnetje van deze krijgsoverste geworden. Groot was haar geloof. Want zelfs in deze droevige omstandigheden wist het kind de woorden te spreken: “Och, of mijn heer ware voor het aangezicht van de profeet, die te Samaria is, dan zou hij hem van zijn melaatsheid ontledigen.” (2 Kon. 5:3). Woorden in eenvoud gesproken. Maar wat een gevolgen. Naäman werd genezen van een hopeloze ziekte.

Een slapeloze nacht. Het is een van die kleine gebeurtenissen opgeschreven in de Schrift die grote gevolgen heeft. De slapeloze nacht van een koning werd het middel waardoor het Joodse volk nu nog, ook weer in deze maand, wereldwijd, het Poerim feest viert. Ik doel nu natuurlijk op het boek Esther. Het was een van die inktzwarte periodes in de geschiedenis van het Joodse volk. Een Jodenhater was de tweede man in het rijk geworden. En het valt hem niet moeilijk om de volmacht van de koning te krijgen om het gehele volk uit te roeien. De datum waarop dat moest gebeuren stond al vast. En voor Mordechai stond de galg al klaar. Esther de Joodse koningin pakte het voorzichtig aan. Ze verzoekt voor de volgende dag om een maaltijd met de koning, waarbij alleen Haman is uitgenodigd.

Esther zal die nacht wel niet geslapen hebben. Wat hing er allemaal niet af van de gebeurtenissen van de volgende dag waarin zij de hoofdrol zou spelen. Het voortbestaan van Israël lag, naar de mens gesproken, in haar handen.

Maar God werkte mede voor zijn volk. Er was nog iemand met een slapeloze nacht.

Ahasveros, de koning. En kennelijk was het zijn gewoonte om, als hem dat overkwam, aan het werk te gaan en zich voor te laten lezen uit de kronieken van zijn koninkrijk. En juist dan krijgt hij te horen hoe Mordechai tevoren een aanslag op de koning heeft weten te verijdelen. En juist dan besluit hij dat die man die zo loyaal aan de koning was ruim beloond diende te worden. En hoe veel makkelijker werd het Esther in de daaropvolgende dagen gemaakt. Haman werd diep vernederd, nog dieper dan dat hij Mordechai had gedacht te vernederen. Mordechai werd verhoogd. En het gehele volk van Israël bleef behouden. En zo groot was de vreugde dat tot op de dag van vandaag die redding in gedachtenis wordt gehouden. Een kleine gebeurtenis met grote gevolgen. Een slapeloze nacht, die leidt tot het behoud van een geheel volk. Gods volk.

In al dit soort gebeurtenissen zien we natuurlijk Gods hand. Hij werkt mee achter de schermen. Nu is het een bekend gegeven dat we de Naam van God in het hele boek Esther niet tegenkomen. Daar wordt in verklaringen en artikelen vaak de nadruk op gelegd.

Een iets minder bekend gegeven is dat Zijn Naam er **wel** in voorkomt. Inderdaad op een verborgen wijze, maar op een zodanige wijze verborgen, dat het opvalt voor ieder die het zien wil.

Voordat we die Naam gaan ontdekken moeten we eerst even stilstaan bij een stijlfiguur genaamd acrostichon voor die lezers die daar niet bekend mee zijn. Acrostichon. Mijn woordenboek geeft daarbij aan: de beginregels der regels van een gedicht (soms ook van bepaalde woorden daarin) die samen een naam, een spreuk of een vers vormen. Een gedicht dat dit verschijnsel vertoont heet ook een acrostichon, of een naamdicht. Het allerbekendste voorbeeld van een acrostichon in de Nederlandse taal is wellicht het Wilhelmus. De beginletters van elk der coupletten vormen samen de naam Willem van Nassov. Hoewel niet helemaal volgens de beschrijving van het woordenboek, worden sommige Psalmen ook acrostichons genoemd. De beginletters van de versregels vormen geen naam, maar het alfabet, of een deel daarvan. Een heel mooi voorbeeld is Psalm 119. Deze Psalm bestaat uit 22 coupletten. In het eerste couplet begint elke regel met *aleph*, de eerste letter van het Hebreeuwse alfabet. In het tweede couplet is *beth* de beginletter van elke regel, en zo verder totdat alle 22 letters van het hebreeuwse alfabet gebruikt zijn. Er zijn meer van dit soort acrostichons in de Psalmen, maar daar houden we ons nu verder niet mee bezig.

Wat dichter bij ons doel komen we als we naar het acrostichon in Psalm 96:11 kijken:

“Dat de hemelen zich verblijden en de aarde zich verheuge.”

שְׂמַחֵהוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ

Als we de beginletters van de woorden van deze zin in het Hebreeuws lezen (van rechts naar links!), dan zien we respectievelijk de letters JHWH, de naam die in de meeste van onze Bijbels met hoofdletters, HEERE of HERE, wordt geschreven. Dit is een echt acrostichon. Een versregel waarin de naam van de Heere als het ware verborgen ligt.

Nu terug naar het Boek Esther. Het Boek waarin de Naam van God als zodanig niet voorkomt. Vijf maal vinden we daarin de Naam van de God van Israël verborgen in de vorm van een acrostichon!

Vier maal is het de Naam HEERE. We zullen ze elk bekijken:

De eerste is Esther 1:20.

“...zo zullen alle vrouwen aan haar mannen eer geven, van de grootste tot de kleinste toe.”

הִיא וְכָל-הַנְּשִׂאִים יִתְּנוּ

Het zijn hier de beginletters van de woorden, maar achterstevoren gelezen, dus van links naar rechts.

De tweede vinden we in Esther 5:4.

“Esther nu zei: Indien het de koning goeddunkt, zo kome de koning met Haman heden tot de maaltijd, die ik hem bereid heb.”

יְבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם

Wederom gaat het om de beginletters van de woorden, maar nu gelezen van rechts naar links, dus in de juiste volgorde.

Het derde acrostichon met de Naam JHWH komen we in Esther 5:13 tegen.

“Doch dit alles baat mij niet, zo lange tijd als ik de Jood Mordechai zie zitten in de poort van de koning.”

וְכָל־זֶה אֵינְנִי שׁוֹהָ לִי

De Naam wordt nu gevormd door de laatste letters van de woorden in het zinnetje van links naar rechts gelezen.

En tenslotte, waar het de Naam HEERE betreft, kijken we naar Esther 7:7.

“...want hij zag dat het kwaad van de koning over hem ten volle besloten was.”

כִּי־כָל־תָּה אֵלֶיךָ הָרָעָה

Opnieuw de laatste letters van de woorden, maar nu weer van rechts naar links gelezen.

Zo vinden we vier keer het acrostichon met de letters יהוה, het Hebreeuws voor Jehovah. Twee keer lezen we hem van links naar rechts, en twee keer van rechts naar links. Twee keer gaat het om de eindletters van de woorden, twee keer om de beginletters. Tezamen vier verschillende variaties.

En dan is er nog een vijfde acrostichon. In Esther 7:5.

“Wie is die, en waar is diezelfde, die zijn hart vervuld heeft, om alzo te doen?”

הוּא זֶה וְאֵי־זֶה

In de eindletters van deze woorden herkennen we de Naam

אֱהִיָּה

EHYH, Ik Ben, of Ik Zal Zijn. Het is de Naam van Exodus 3:14. *“Alzo zult gij tot de kinderen van Israël zeggen: Ik zal zijn heeft mij tot ulieden gezonden!”* Het is de Naam waarmee God

zich aan Israël bekend maakt aan de vooravond van hun machtige verlossing uit Egypte. Diezelfde Naam komen we nu verborgen tegen in het Boek Esther waarin God een even zo grote verlossing werkt van de ondergang in Perzië door de hand van Haman.

Al deze acrostichons zijn geen vondst van onze tijd. Er zijn een aantal oude handschriften bekend waarin deze letters net als in deze tekst groter dan de andere geschreven zijn, om er de nadruk op te leggen.

Toeval? Gezocht? Probeer eens een willekeurige naam van vier of meer letters als een acrostichon in dit tijdschrift, of zo u wilt een in hele jaargang terug te vinden. En dan niet één keer, maar vier keer dezelfde naam in verschillende zinnen. Dat zal een lange zoektocht worden, maar tevens zal het er ons van overtuigen dat Gods Naam met opzet verborgen ligt in het Boek Esther.

Is het niet wonderlijk? Een Boek in de Bijbel, het **enige**, dat geen enkele Naam van God bevat. En toch is Hij daar.

Ten eerste in Zijn verborgen werk achter de schermen.

Ten tweede in Zijn verborgen Naam in een acrostichon. Tot vijf maal toe. En in die vijfde zelfs in de Naam waarmee Hij bekend gemaakt wilde worden bij de kinderen van Israël voor hun uittocht uit Egypte.

Een dichter die gebruikt maakt van het stijlfiguur acrostichon verbergt daarmee dikwijls zijn eigen naam in het gedicht. En zo is het ook hier. De Schrijver van het Boek verbergt Zijn eigen Naam erin. Hoe mooi is Gods Woord. Hoe groot de Naam van Hem die er de Auteur van is. En hoe zeker het heil voor allen die verlossing en zegen van Hem alleen verwachten!